

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΣΠΟΥΔΩΝ: ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ**

Η επίσκεψη των μελών της Επιτροπής Εξωτερικής Αξιολόγησης (ΕΕΑ) πραγματοποιήθηκε στις 3 Φεβ 2017. Πριν την επίσκεψη, η επιτροπή είχε παραλάβει ηλεκτρονικά το έγγραφο “Αίτηση για Αξιολόγηση-Πιστοποίηση Νέου Προγράμματος Σπουδών”, το περιεχόμενο του οποίου έκρινε ως πλήρες και θεώρησε ότι ανταποκρίνεται στα κριτήρια που έχει θέσει ο Φορέας Δι.ΠΑ.Ε. (βλ. εισαγωγικές τοποθετήσεις, σελ. 6). Επιπρόσθετα, κατά τη συνάντηση στα πλαίσια της αξιολόγησης στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (Π.Κ.), η οποία ήταν διαδραστική, συζητήθηκαν ή/και παρουσιάστηκαν όλα τα θέματα που αφορούν το πρόγραμμα και το Π.Κ. Στη διάρκεια της συνάντησης, δόθηκε επιπλέον έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό στην ΕΕΑ με σκοπό την τεκμηρίωση των όσων λέχθηκαν, και ιδιαίτερα για σημεία για τα οποία ζητήθηκαν διευκρινίσεις.

Η ΕΕΑ, στην οποία μετείχαν 3 εξωτερικοί αξιολογητές Αρχιτέκτονες και ένα μέλος του ΕΤΕΚ, επίσης Αρχιτέκτονας, παρά το γεγονός ότι δεν ήταν διεπιστημονική, αφού απαρτιζόταν μόνο από αρχιτέκτονες, εν τούτοις έκρινε ως μία από τις ισχυρές αρετές του προγράμματος τη διατηρητικότητα του και τον επιδιωκόμενο διεπιστημονικό του χαρακτήρα (βλ. ευρήματα, σελ. 6). Σημειώνεται ότι στο προτεινόμενο πρόγραμμα μετέχουν 3 Τμήματα (*Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος, Αρχιτεκτονικής και Ιστορίας και Αρχαιολογίας*) από 2 διαφορετικές Σχολές (*Πολυτεχνική και Φιλοσοφική*) του Πανεπιστημίου Κύπρου. Επιπλέον, η ΕΕΑ έκρινε θετικά τη δομή του προτεινόμενου προγράμματος σπουδών (βλ. ευρήματα, σελ. 6) και την ικανότητα των μελών ΔΕΠ που εμπλέκονται σε αυτό να εξασφαλίζουν αξιόλογα, διεθνούς κύρους προγράμματα, υποστηριζόμενοι από τις υπάρχουσες υποδομές που, σύμφωνα με την ΕΕΑ, εμφανίζουν *υποδειγματική οργάνωση και έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν με επάρκεια τα εκπαιδευτικά αντικείμενα που τους αφορούν* (βλ. καταληκτικά σχόλια, σελ. 31). Τέλος, η ΕΕΑ θεώρησε ως καλή πρακτική το γεγονός ότι το προτεινόμενο πρόγραμμα έρχεται σε μια κατάλληλη στιγμή που ανταποκρίνεται στις σημερινές και μελλοντικές ανάγκες της Κύπρου (βλ. καταληκτικά σχόλια, σελ. 31).

Ως αδυναμίες, η ΕΕΑ έκρινε:

- το περιεχόμενο ορισμένων βασικών μαθημάτων (π.χ. APH 516 Κτήρια στην Ιστορία, APX 664 Γενικά Ζητήματα και Ειδικές Περιπτώσεις στον Τομέα της Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και τα μαθήματα που σχετίζονται με τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό κτηρίων), το οποίο θεώρησε γενικό, δίχως να έχει προσαρμοστεί με επάρκεια στις απαιτήσεις του εξειδικευμένου Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.

*Λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται περί νέου προγράμματος σπουδών, θεωρούμε λογικό να αναμένεται ότι το περιεχόμενο όλων των μαθημάτων θα διαμορφωθεί δυναμικά μέσα από την προσφορά τους και ανάλογα με την ανταπόκριση των φοιτητών. Αυτό, ούτως ή άλλως, είναι και το νόημα της έννοιας *curriculum design*, όπου εξυπακούεται ο σχεδιασμός του περιεχομένου του μαθήματος/προγράμματος, και η κατάληξη στο βέλτιστο και λεπτομερές μέσα από διάφορες αρχικές γενικές προτάσεις. Σε κάθε περίπτωση, τα σχόλια της ΕΕΑ επί του συγκεκριμένου θέματος θα ληφθούν σοβαρά υπόψη κατά την προσφορά των πιο πάνω μαθημάτων.*

- την κατανομή μαθημάτων ανά ειδικότητα και πιο συγκεκριμένα το γεγονός ότι οι αρχιτέκτονες εμφανίζουν υστέρηση στα προσφερόμενα μαθήματα.

Το Τμήμα Αρχιτεκτονικής προσφέρει 1 μάθημα κορμού (όπως και τα άλλα 2 τμήματα του Π.Κ. που συμμετέχουν στο πρόγραμμα) και 4 μαθήματα επιλογής. Τα Τμήματα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος, και Ιστορίας και Αρχαιολογίας προσφέρουν 5 μαθήματα επιλογής. Αυτή η διαφορά κρίνουμε ότι δεν είναι ουσιαστική. Με την ενίσχυση του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος Αρχιτεκτονικής, ο αριθμός των μαθημάτων επιλογής μπορεί να αυξηθεί. Η αύξηση των μαθημάτων κορμού από την πλευρά της Αρχιτεκτονικής (το οποίο επίσης αποτελεί εισήγηση της ΕΕΑ) θα αναστάτωνε τη δομή του προγράμματος, την οποία η επιτροπή έκρινε θετικά. Σημειώνεται ότι τα μεταπτυχιακά μαθήματα θα προσφέρονται κατά κανόνα μεταξύ των ωρών 6-9 μ.μ. προς ικανοποίηση των εργαζόμενων φοιτητών. Ο μέσος αριθμός μαθημάτων που αναμένεται να πάρει ένας μεταπτυχιακός φοιτητής πλήρους φοίτησης στο Π.Κ. ανά εξάμηνο είναι 3-4. Με δεδομένο ότι στο πρόγραμμα αναμένεται η εμπλοκή μεγάλου αριθμού μεταπτυχιακών φοιτητών μερικής απασχόλησης, τουλάχιστον στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του, κρίνουμε ότι η αύξηση των μαθημάτων κορμού θα λειτουργούσε αρνητικά και αποτρεπτικά προς αυτά τα άτομα.

- το γεγονός ότι τα ζητούμενα από τους φοιτητές αρκούνται σε μια αναλυτική παρουσίαση και δεν ολοκληρώνονται με σχεδιαστικές προτάσεις (*projects*).

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, τα μαθήματα του προτεινόμενου προγράμματος σπουδών περιλαμβάνουν μικρές εργασίες εξαμήνου (*projects*) στις οποίες θα γίνει προσπάθεια σύνδεσης των θεμάτων με την τελική ομαδική εργασία. Η Προχωρημένη Ομαδική Εργασία θα καταλήγει σε ολοκληρωμένη σχεδιαστική και θεωρητική πρόταση συντήρησης-αποκατάστασης της κάθε περίπτωσης που θα εξετάζεται. Σε καμία περίπτωση δεν θα περιορίζεται σε επίπεδο ανάλυσης και σχεδιαστικής περιγραφής. Εξάλλου, όραμά μας είναι η υιοθέτηση και εφαρμογή στην πράξη κάποιων προτάσεων που θα προκύψουν μέσα από αυτήν την εργασία, με τη συνεισφορά εξωτερικών συνεργατών (π.χ. Τμήμα Αρχαιοτήτων), αφού η επιλογή της θεματολογίας θα στηρίζεται σε πραγματικά υφιστάμενα προβλήματα μνημείων της Κύπρου.

- το γεγονός ότι τα μαθήματα τα οποία διδάσκονται ήδη στο επίπεδο του 2^{ου} κύκλου σπουδών της αρχιτεκτονικής θα προσφέρονται και ως μαθήματα επιλογής στον προτεινόμενο μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Τα μαθήματα τα οποία το Τμήμα Αρχιτεκτονικής θα προσφέρει στο προτεινόμενο πρόγραμμα είναι αυστηρά μεταπτυχιακού επιπέδου, παρά το γεγονός ότι, στο παρόν στάδιο, έχουν το δικαίωμα να τα επιλέξουν (ανάμεσα σε άλλα) και οι φοιτητές 5^{ου} έτους του Τμήματος προς ολοκλήρωση των υποχρεώσεών τους σε ότι αφορά τις 16 π.μ. σε μαθήματα. Οπότε, αν η επιτροπή εντοπίζει κάποιο πρόβλημα, τότε μάλλον αυτό θα αφορά το 5^ο έτος της Αρχιτεκτονικής και όχι το παρόν πρόγραμμα. Σημειώνεται ότι, στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα που αξιολογείται, το Τμήμα Αρχιτεκτονικής προσφέρει 4 μαθήματα επιλογής. Οι φοιτητές Αρχιτεκτονικής αναμένεται να πάρουν 2 τέτοια μαθήματα. Οπότε, ούτε πρακτικά δημιουργείται κάποιο πρόβλημα, ακόμη και στην περίπτωση που κάποιος φοιτητής απόφοιτος του Τμήματος Αρχιτεκτονικής θα επιλέξει 2 από αυτά τα μαθήματα στο 5^ο έτος σπουδών του. Σε κάθε περίπτωση, και για να διασκεδαστούν οι ανησυχίες της επιτροπής, σε κάποια από τα μαθήματα του Τμήματος Αρχιτεκτονικής που περιλαμβάνονται στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που αξιολογείται μπορούν, μετά από εισήγηση προς το οικείο Τμήμα, να τεθούν περιορισμοί όσον αφορά την προσφορά τους στο 5^ο έτος σπουδών των Αρχιτεκτόνων. Αυτό φυσικά δεν επηρεάζει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα που αξιολογείται.

- το γεγονός ότι δεν επαρκεί το εξιδανικευμένο διδακτικό προσωπικό για την υποστήριξη ορισμένων βασικών μαθημάτων.

Στο προτεινόμενο πρόγραμμα συμμετέχουν 16 μέλη ΔΕΠ με επαρκή συνάφεια και εμπειρίες (θεωρητικές ή/και πρακτικές) σε θέματα συντήρησης και αποκατάστασης ιστορικών κτηρίων, μνημείων, οικιστικών συνόλων. Πέρα από αυτά τα άτομα, ο προϋπολογισμός του προγράμματος διαθέτει πρόνοια για προσέλκυση Ειδικών Επιστημόνων από το εξωτερικό για προσφορά εξειδικευμένων διαλέξεων/μαθημάτων. Οι διαλέξεις θα δίνονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, ενώ τα μαθήματα κατά το θερινό εξάμηνο, με τη μορφή crash courses. Με βάση τα πιο πάνω, και το γεγονός ότι το πρόγραμμα δημιουργήθηκε με γνώμονα να μην επιβαρυνθεί το Π.Κ. και το κράτος με επιπρόσθετες ανάγκες σε πόρους, θεωρούμε ότι το υφιστάμενο προσωπικό μπορεί να καλύψει με πολύ ικανοποιητική επάρκεια τις ανάγκες του προγράμματος.

Η ΕΕΑ προχωρεί επίσης και σε κάποιες προτάσεις βελτίωσης του προγράμματος και προτείνει:

- την ενίσχυση του διδακτικού προσωπικού με ειδικότητες που να έχουν συνάφεια με το περιεχόμενο του τίτλου του προτεινόμενου προγράμματος σπουδών.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, το προτεινόμενο πρόγραμμα δημιουργήθηκε με στόχο να μην επιβαρυνθεί το Π.Κ. και το κράτος με επιπρόσθετες ανάγκες σε πόρους. Παρόλα αυτά, τυχόν μελλοντικές προσλήψεις από τα 3 εμπλεκόμενα τμήματα μπορεί να ενδυναμώσουν ακόμη περισσότερο το ήδη αξιόλογο δυναμικό του προτεινόμενου προγράμματος, παρέχοντας την ευχέρεια για προσφορά περισσότερων μαθημάτων.

- την ενίσχυση της διαδικασίας επιλογής των υποψηφίων με κατά περίπτωση κατάθεση ενός portfolio εργασιών, μελετών, ανασκαφικών εργασιών, ερευνών κλπ.

Η αίτηση εισδοχής μεταπτυχιακών φοιτητών στο Π.Κ. επιτρέπει ούτως ή άλλως τη συμπερίληψη επιπρόσθετων στοιχείων, τα οποία ο κάθε αιτητής μπορεί να κρίνει σημαντικά. Επομένως, ενθαρρύνεται η κατάθεση portfolio εργασιών, μελετών, ανασκαφικών εργασιών, ερευνών κλπ. Επιπρόσθετα, η προσωπική συνέντευξη στην οποία οι υποψήφιοι θα υποβάλλονται πριν γίνουν δεκτοί στο πρόγραμμα, θα επιτρέπει στη συντονιστική επιτροπή την εξέταση της πρακτικής εμπειρίας τους και των όποιων επιπρόσθετων στοιχείων υποβληθούν.

- την αύξηση των μαθημάτων κορμού.

Μεγαλύτερος αριθμός μαθημάτων κορμού θα αναστάτωνα τη δομή του προγράμματος, την οποία η επιτροπή άλλωστε έκρινε θετικά. Ο συνολικός αριθμός των 7 μαθημάτων (3 κορμού και 4 επιλογής) κρίνεται ανάλογος άλλων μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Π.Κ., και άρα καθιστά το συγκεκριμένο πρόγραμμα λειτουργικό και ανταγωνιστικό.

- την ενίσχυση του προτεινόμενου προγράμματος με την παρουσία ξένων καθηγητών, ερευνητών, επαγγελματιών και επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων της Κύπρου.

Ο προϋπολογισμός του προτεινόμενου προγράμματος διαθέτει πρόνοια για προσέλκυση ειδικών από το εξωτερικό για προσφορά εξειδικευμένων διαλέξεων/μαθημάτων. Οι διαλέξεις θα δίνονται κατά τη διάρκεια κάθε εξαμήνου, ενώ τα μαθήματα κατά το θερινό εξάμηνο, με τη μορφή crash courses.

- όπως ληφθεί μέριμνα για την επίτευξη μιας καλύτερης χωρικής κατανομής των δραστηριοτήτων του προγράμματος, ώστε να μειωθούν οι αποστάσεις.

Η ολοκλήρωση της Πανεπιστημιούπολης, και ιδιαίτερα η επικείμενη μετακίνηση της Πολυτεχνικής Σχολής σε μόνιμες εγκαταστάσεις εντός αυτής, αναμένεται να

μειώσει σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα που εντοπίζει η ΕΕΑ. Σε κάθε περίπτωση, μέχρι τότε προτείνεται όπως η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται στην Πανεπιστημιούπολη, έτσι ώστε να μειωθούν οι αποστάσεις και οι μετακινήσεις των φοιτητών.

Πέρα από τα πιο πάνω, επιθυμούμε να σημειώσουμε τα ακόλουθα σε σχέση με:

1. Επιστημονική επάρκεια και κύρος ΕΕΑ

- Το πρόγραμμα είναι διεπιστημονικό και σε αυτό μετέχουν 3 Τμήματα (Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος, Αρχιτεκτονικής και Ιστορίας και Αρχαιολογίας) από 2 διαφορετικές Σχολές (Πολυτεχνική και Φιλοσοφική) του Πανεπιστημίου Κύπρου. Στην ΕΕΑ μετείχαν 3 εξωτερικοί αξιολογητές αρχιτέκτονες και ένα μέλος του ΕΤΕΚ, επίσης αρχιτέκτονας. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση έγινε αποκλειστικά από την οπτική γωνιά του αρχιτέκτονα, χωρίς να ληφθεί υπόψη η διεπιστημονικότητα του προγράμματος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, τα 2 από τα 3 τμήματα που μετέχουν στο πρόγραμμα να μην λάβουν κάποια μορφή ουσιαστικής κριτικής ή/και ανατροφοδότηση (θετική ή αρνητική) κατά την αξιολόγηση.
- Και τα 3 ακαδημαϊκά μέλη της ΕΕΑ προέρχονταν από ελλαδικά πανεπιστήμια. Θεωρούμε ότι οι ΕΕΑ θα πρέπει να προέρχονται από το διεθνή χώρο (όχι μόνο από την Ελλάδα), και θα πρέπει να έχουν διεθνείς παραστάσεις και εμπειρίες, προκειμένου οι αξιολογήσεις να αποκτούν την απαραίτητη βαρύτητα.

2. Θεωρητική και πρακτική εμπειρία συντονιστή προγράμματος

- Ο συντονιστής του προγράμματος (Ι. Ιωάννου), για τον οποίο η έκθεση αναφέρει ότι δεν διαθέτει “*θεωρητική και πρακτική εμπειρία στο κυρίως αντικείμενο συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων και συνόλων*”, διαθέτει ενεργό ακαδημαϊκό και ερευνητικό προφίλ με *h-index* 11 (Google Scholar) και πληθώρα σχετικών με το αντικείμενο της συντήρησης και αποκατάστασης δημοσιεύσεων. Μάλιστα, το δημοσιευμένο έργο του γύρω από θέματα που άπτονται των ειδικών ενδιαφερόντων του αξιολογούμενου προγράμματος σαφώς υπερτερεί του αντίστοιχου έργου των τριών μελών της επιτροπής. Πιο συγκεκριμένα, με εξαίρεση τον κ. Πρέπη, ο οποίος διαθέτει πρακτική εμπειρία στο αντικείμενο των αποκαταστάσεων, τα άλλα 2 εξωτερικά μέλη της ΕΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν ειδικοί στο αντικείμενο του προγράμματος που κλήθηκαν να αξιολογήσουν. Η κα. Μάρδα έχει γνωστικό αντικείμενο “*Αρχιτεκτονικές Συνθέσεις και Κτιριολογία*”, ενώ ο κ. Καλογήρου “*Αρχιτεκτονική Σύνθεση, Αστικός και Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός, Πολεοδομία και Επανάχρηση Συνόλων και Κτισμάτων*”. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι κανείς από τους 3 εξωτερικούς αξιολογητές δεν μετέχει στην οργανωτική ή/και επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου Monubasin 2017 (*International Symposium on the Conservation of Monuments in the Mediterranean Basin*), το οποίο διοργανώνεται τον προσεχή Σεπτέμβριο από το Ε.Μ.Π. στην Αθήνα. Αντίθετα, στην επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου συμμετέχουν, μετά από πρόσκληση της Συντονίστριας της οργανωτικής επιτροπής Καθ. Μ. Κουή, οι Ι. Ιωάννου και Μ. Φιλοκύπρου (μέλη της συντονιστικής επιτροπής του υπό αξιολόγηση προγράμματος).

- Ο συντονιστής του προγράμματος θα επικουρείται από ομάδα στην οποία θα μετέχει ένα μέλος από το κάθε τμήμα. Αυτό υπογραμμίζει την ισότιμη συμμετοχή και των 3 τμημάτων στο πρόγραμμα και αναδεικνύει τη συλλογικότητα στη λειτουργία του. Η αρχική συντονιστική ομάδα θα απαρτίζεται από τους Ι. Ιωάννου (Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος), Μ. Φιλοκύπρου (Τμήμα Αρχιτεκτονικής) και Γ. Παπασάββα (Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας). Όλα τα μέλη της συντονιστικής ομάδας, όπως φυσικά και τα υπόλοιπα 13 μέλη ΔΕΠ που μετέχουν στο πρόγραμμα, διαθέτουν πρακτικές ή/και θεωρητικές εμπειρίες στο κυρίως αντικείμενο μελέτης, συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων και συνόλων. Επομένως, θεωρούμε άστοχη και αστήρικτη την αναφορά της ΕΕΑ στην επάρκεια του συντονιστή. Επιπλέον, η σύσταση για αντικατάστασή του με άλλο άτομο μάλλον συνιστά παρέμβαση και ξεφεύγει από τα όρια της αξιολόγησης.

3. Αντιφάσεις και ασυνέπειες της έκθεσης αξιολόγησης

- Παρά το γεγονός ότι στην εισαγωγική τους τοποθέτηση η ΕΕΑ αναφέρεται σε *πλήρη αίτηση*, εν τούτοις, σε πολλά σημεία όπου καλείται να αξιολογήσει αριθμητικά τα κριτήρια και τους δείκτες ποιότητας, επιλέγει να σημειώσει Δ/Ε, αναφέροντας ότι *“δεν διαθέτει επαρκή πληροφόρηση για να απαντηθεί η ερώτηση”*. Θεωρούμε απαράδεκτο αυτό το γεγονός, γιατί ακόμη και θέματα τα οποία πιθανόν να μην μπορούσαν να απαντηθούν μέσα από την πλήρη, γραπτή αίτηση που υποβλήθηκε, συζητήθηκαν τη μέρα της αξιολόγησης ή/και παρουσιάστηκαν στην επιτροπή επί τόπου (τα *slights (sic)*, όπως σημειώνει η έκθεση, μάλιστα δόθηκαν στην επιτροπή σε έντυπη μορφή και άρα θα μπορούσαν τα μέλη της να τα συμβουλευτούν). Δυστυχώς οι πολύωρες συζητήσεις που έγιναν κατά τη μέρα της αξιολόγησης δεν φαίνεται να λήφθηκαν υπόψη κατά τη σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης. Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι το «Δ/Ε» με τη σχετική σημείωση ανεπαρκούς πληροφόρησης επιλέχθηκε στις ερωτήσεις 1.3.4 και 1.3.5 που αναφέρονται σε Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό, ενώ όλα τα μαθήματα του υπό αξιολόγηση προγράμματος αναφέρουν ως διδάσκοντες υφιστάμενα μέλη ΔΕΠ (βλ. αναλυτικές περιγραφές μαθημάτων). Επιπρόσθετα, στις ερωτήσεις 2.5.1-3 που αφορούν τη Διεθνή Διάσταση του Προγράμματος Σπουδών, και πάλι επιλέχθηκε το «Δ/Ε», με σημείωση ότι *δεν δόθηκε καμία σχετική πληροφορία, ούτε και έντυπα κατά την παρουσίαση του προγράμματος*. Αυτό δεν αληθεύει, καθώς όπως μαρτυρούν τα έντυπα αντίγραφα των παρουσιάσεων, έγινε σχετική μνεία τόσο στην προσέλευση επισκεπτών καθηγητών, όσο και σε πιθανές/δυσνητικές συνεργασίες του προγράμματος σπουδών με αντίστοιχα τμήματα στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο, καθώς επίσης και συμμετοχές φοιτητών σε προγράμματα ανταλλαγών. Τέλος, η ΕΕΑ σημειώνει «Δ/Ε» στις ερωτήσεις 4.2.5-7, αναφέροντας ότι *δεν τους έχουν δοθεί επαρκείς πληροφορίες*. Κατ' αρχήν, το διδακτικό υλικό αναφέρεται λεπτομερώς στις περιγραφές των μαθημάτων που υποβλήθηκαν με την αίτηση, και άρα θα μπορούσε να αξιολογηθεί κατά πόσο αυτό είναι επαρκές και εύκολα προσβάσιμο. Εξάλλου, έγινε ιδιαίτερη μνεία κατά τις παρουσιάσεις, τόσο στην αποτελεσματική (όπως η ίδια η ΕΕΑ τη χαρακτηρίζει στο ερώτημα

1.2.7) βιβλιοθήκη της Ερευνητικής Μονάδας Αρχαιολογίας, όσο και στην εμβληματική βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου (την οποία η ΕΕΑ μάλλον εκ παραδρομής δεν έλαβε υπόψη). Αναφέρθηκε επίσης ότι αυτό το υλικό θα ανανεώνεται και θα ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Όσον αφορά τις δυνατότητες επιμόρφωσης του διδακτικού προσωπικού, έγινε εκτενής αναφορά, τόσο από τον Πρύτανη, όσο και από το συντονιστή έργου και τους λειτουργούς του Πανεπιστημίου που ήταν στην παρουσίαση, στη Χάρτα Διδασκαλίας και στις δραστηριότητες που το ΚΕ.ΔΙ.ΜΑ. θα αναλάβει προκειμένου να ενισχύσει τη διδασκαλία στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

- Πέρα από τα πιο πάνω, διαβάζοντας κανείς τη γενική αποτύπωση του προγράμματος στην έκθεση αξιολόγησης, διαπιστώνει ότι πολλά ζητήματα, π.χ. οργάνωση διδακτικού έργου, δομή προγράμματος, διασφάλιση ποιότητας και διαχείριση προγράμματος, σύνδεση με αγορά εργασίας, συνέργεια έρευνας-διδασκαλίας κτλ. έχουν αξιολογηθεί θετικά. Παρόλα αυτά, τα ίδια ζητήματα στην επί μέρους αξιολόγηση/βαθμολόγηση των κριτηρίων/δεικτών ποιότητας κρίθηκαν απλά ικανοποιητικά (βαθμός 3). Αυτό ξενίζει και προκαλεί εύλογα ερωτήματα ως προς τους λόγους της αναίτιας αυστηρότητας που επέδειξε η ΕΕΑ.
- Εντύπωση προκαλεί η αξιολόγηση με βαθμό 3 του κριτηρίου που αφορά τις μελλοντικές αποχωρήσεις/συνταξιοδοτήσεις του προσωπικού (1.3.10). Σημειώνεται ότι κανένα από τα εμπλεκόμενα στο πρόγραμμα μέλη ΔΕΠ δεν αναμένεται να συνταξιοδοτηθεί τα επόμενα 15 χρόνια!

4. Άλλα προβλήματα

- Η έκθεση αξιολόγησης φαίνεται να βασίστηκε αποκλειστικά στον φάκελο που είχε κατατεθεί. Δυστυχώς αγνοήθηκε σε μεγάλο βαθμό η πολύωρη και πολύπλευρη συζήτηση που έγινε την ημέρα της αξιολόγησης, στην παρουσία της επιτροπής, του Κοσμήτορα της Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών και 4 ακαδημαϊκών που εμπλέκονται στο πρόγραμμα, παρά τις διαβεβαιώσεις της επιτροπής ότι όλα τα επιπρόσθετα στοιχεία που δόθηκαν θα λαμβάνονταν υπόψιν κατά τη σύνταξη της έκθεσης. Αυτό προκύπτει από την εμμονή της επιτροπής να θεωρεί ότι η Προχωρημένη Ομαδική Εργασία (*Capstone Design Project*) παραμένει σε επίπεδο ανάλυσης και σχεδιαστικής περιγραφής, ενώ τονίσθηκε κατ' επανάληψη ότι ο στόχος αυτής της εργασίας είναι να καταλήγει σε ολοκληρωμένες συνθετικές προτάσεις συντήρησης-αποκατάστασης (θεωρητικές και σχεδιαστικές), οι οποίες μάλιστα θα μπορούσαν να υιοθετηθούν και στην πράξη από τους εκάστοτε ενδιαφερόμενους.
- Αρνητική εντύπωση προκαλούν τα πολλά συντακτικά και ορθογραφικά λάθη που περιέχει η έκθεση της ΕΕΑ, τα οποία σίγουρα δεν βοηθούν στο να αναδείξουν τη σοβαρότητά της.
- Η επιτροπή δεν φαίνεται να κατανόησε τον τρόπο λειτουργίας του προγράμματος. Αυτό προκύπτει από τις συνεχείς (άστοχες και ανακριβείς) αναφορές στο άτομο του συντονιστή, ενώ στην ουσία το πρόγραμμα θα διευθύνεται από τριμελή συντονιστική επιτροπή στην οποία θα μετέχουν ισότιμα μέλη ΔΕΠ και από τα 3 τμήματα τα οποία συμβάλλουν στο πρόγραμμα.

- Σημαντικό είναι και το ζήτημα της διεθνούς υπόστασης του αξιολογούμενου προγράμματος, όπως παρουσιάζεται από την επιτροπή, η οποία θεωρεί προφανώς ότι ο διεθνής χαρακτήρας ενός προγράμματος ή ενός πανεπιστημίου εξαντλείται ανάμεσα στο Πανεπιστήμιο Frederick και στα 3 Πανεπιστήμια της Ελλάδας, από τα οποία προέρχονται τα μέλη της επιτροπής. Στις παρουσιάσεις και τη συζήτηση που έγινε κατά τη μέρα της αξιολόγησης, οι ακαδημαϊκοί του Πανεπιστημίου Κύπρου είχαν παρουσιάσει εμπειριστατωμένα τις δικές τους διεθνείς εμπειρίες και συνεργασίες, οι οποίες θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη από την επιτροπή.

Συνοψίζοντας, θα θέλαμε να διαβεβαιώσουμε τα μέλη του Συμβουλίου του Φορέα ΔΙ.ΠΑ.Ε ότι το Πανεπιστήμιο Κύπριου, και εμείς προσωπικά, επιδιώκουμε με κάθε ευκαιρία την αξιολόγηση του έργου μας, νοούμενου ότι αυτή γίνεται με το σωστό τρόπο, από έγκριτες και διεθνούς φήμης επιτροπές, οι οποίες θα μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά μέσω της ανατροφοδότησής τους στη βελτίωση (στην προκειμένη περίπτωση) των προγραμμάτων σπουδών μας. Σε ότι αφορά το συγκεκριμένο υπό αξιολόγηση πρόγραμμα, πρόθεσή μας είναι να γίνουν εκείνες οι αλλαγές που θα αποσκοπούν στη βελτίωσή του. Αυτές οι αλλαγές όμως, σε καμία περίπτωση δεν θα έπρεπε να εμποδίσουν το πρόγραμμα από το να δεχθεί τον ερχόμενο Σεπτέμβριο τους πρώτους του φοιτητές. Εξάλλου, και η ίδια η έκθεση της ΕΕΑ, παρόλα τα προβλήματα που εντοπίσαμε και αναφέραμε πιο πάνω, δεν θεωρεί ότι το πρόγραμμα θα πρέπει να απορριφθεί ή έστω να επαναξιολογηθεί στο παρόν στάδιο. Οι όποιες αλλαγές προκύψουν, όπως γίνεται σε κάθε πρόγραμμα σπουδών, πόσο μάλλον όταν αυτό είναι νέο, με στόχο τη βελτίωσή και την καλύτερη λειτουργία του, θα μπορούν να αξιολογηθούν σε 5 χρόνια, κατά την επόμενη προγραμματισμένη αξιολόγηση, όπως ορίζει η σχετική νομοθεσία.

Ιωάννης Ιωάννου
Αναπληρωτής Καθηγητής
Πρόεδρος Τμήματος ΠΜΜΠ

Γιώργος Παπασάββας
Αναπληρωτής Καθηγητής
Πρόεδρος Τμήματος ΙΣΑ

Μαρία Φιλοκύπρου
Επίκουρος Καθηγήτρια
Τμήμα ΑΡΗ